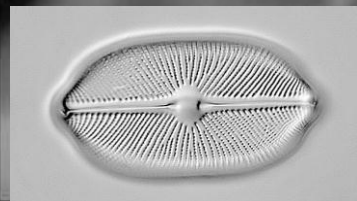
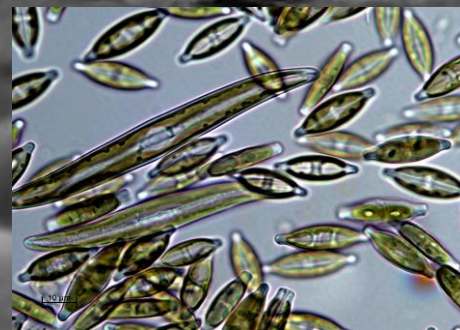
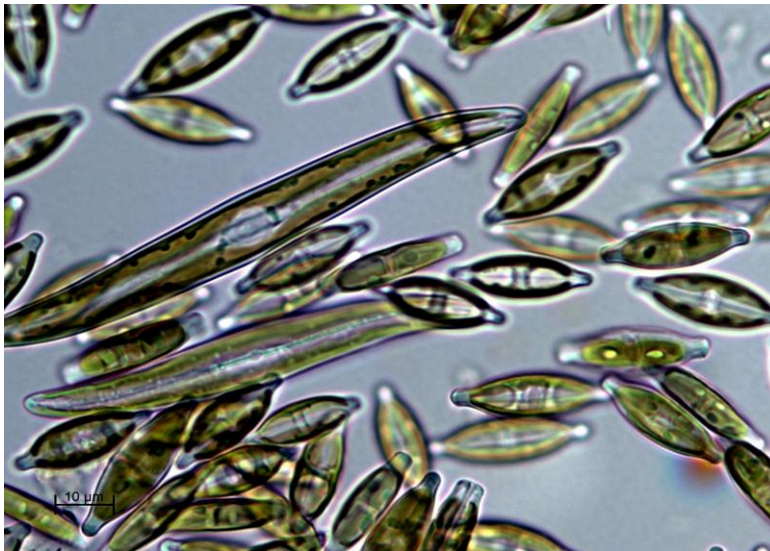
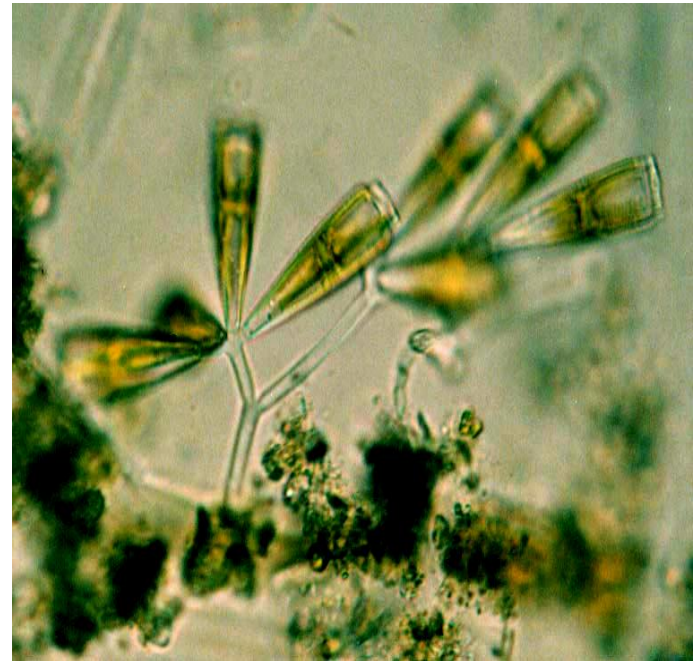
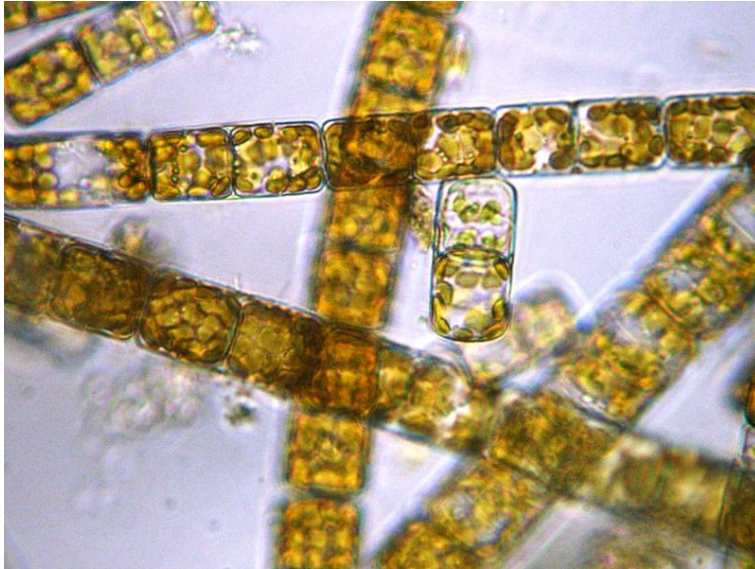

APAUGUMI – PERIFITONS

Perifitons- organismu kopums, kas mīt uz ūdensaugiem un zemūdens priekšmetiem.

- Perifitons ļauj spriest par ūdenstilpē notiekošajiem procesiem.
- To izmanto, lai noteiktu ūdenstilpes piesārņojuma pakāpi.

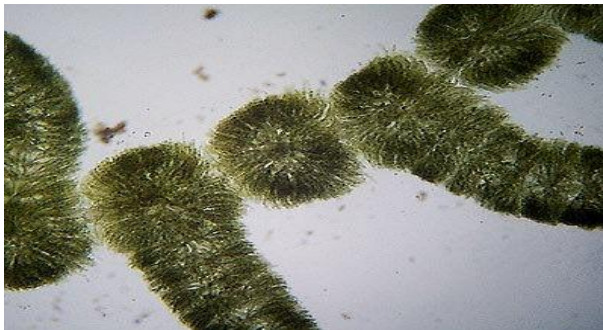

***Cladophora glomerata* apaugumi**

Literatūrā vēl lieto šādus terminus:

- Aufwuchs (vācu) ***APAUGUMI***
(latv.) “is a term used to cover the small animals and plants that encrust hard substrates, such as rocks, in aquatic environments”.
- A biofilm ***BIOFILMA*** (latv.) “is a complex aggregation of microorganisms marked by the excretion of a protective and adhesive matrix”.

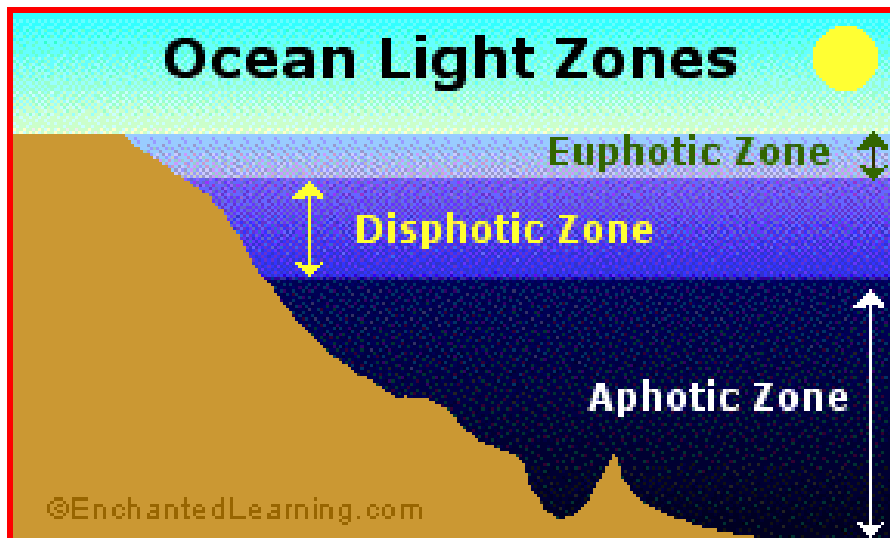
Perifītiskās (apaugumu) sārtaļģes

Perifitona augšanu ietekmē:

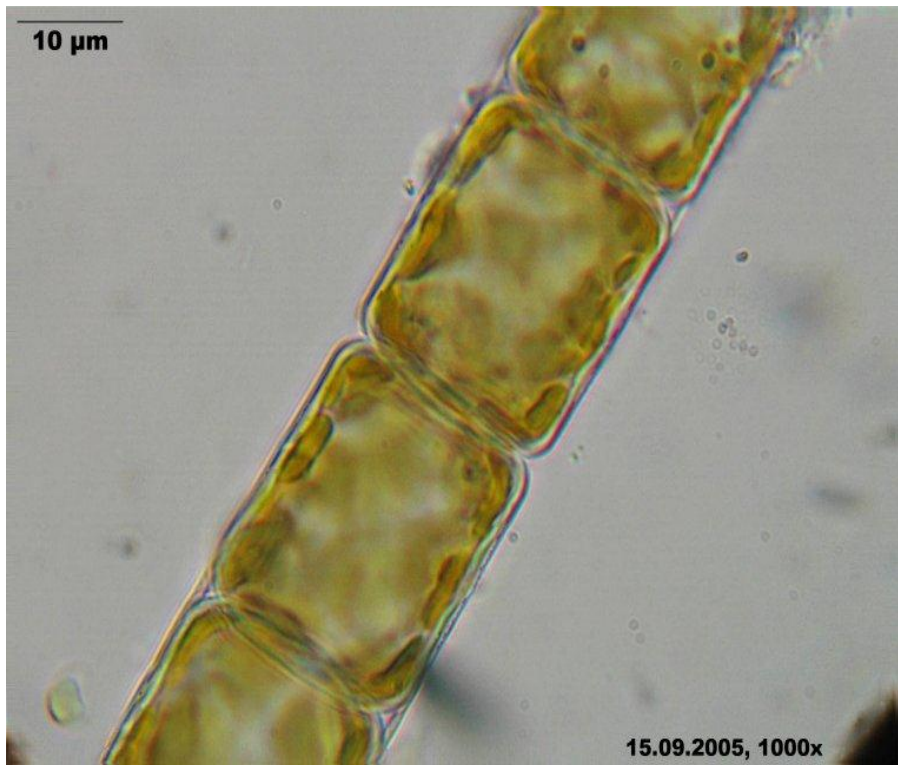
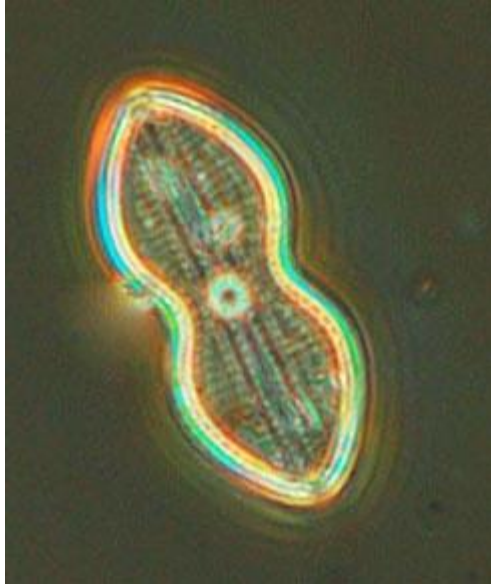
- Ūdenstilpes tips (ezers, upe, strauts, ūdenskrātuve, estuārijs, jūra)
- Gaisma, ūdens dzidrība, turbulence, substrāta tips, apstākļi, kādos tas atrodas:
- Dziļums, straumes ātrums, vides skābums, sārmainums, ūdens cietība;
- Barības vielas: slāpekļis, fosfors, ogleklis, kalcijs, sērs, silīcijs, metāli (to jonu konc.), temperatūra, sāļums, CO₂

- **Perifitons** aug tādā dziļumā, kur iespiežas pietiekami daudz gaismas, lai būtu iespējami dzīvības procesi – fotosintēze:
- Tas notiek eifotiskajā zonā

**Perifitona pirmprodukcijas veidošanā
vissvarīgākie faktori ir:**

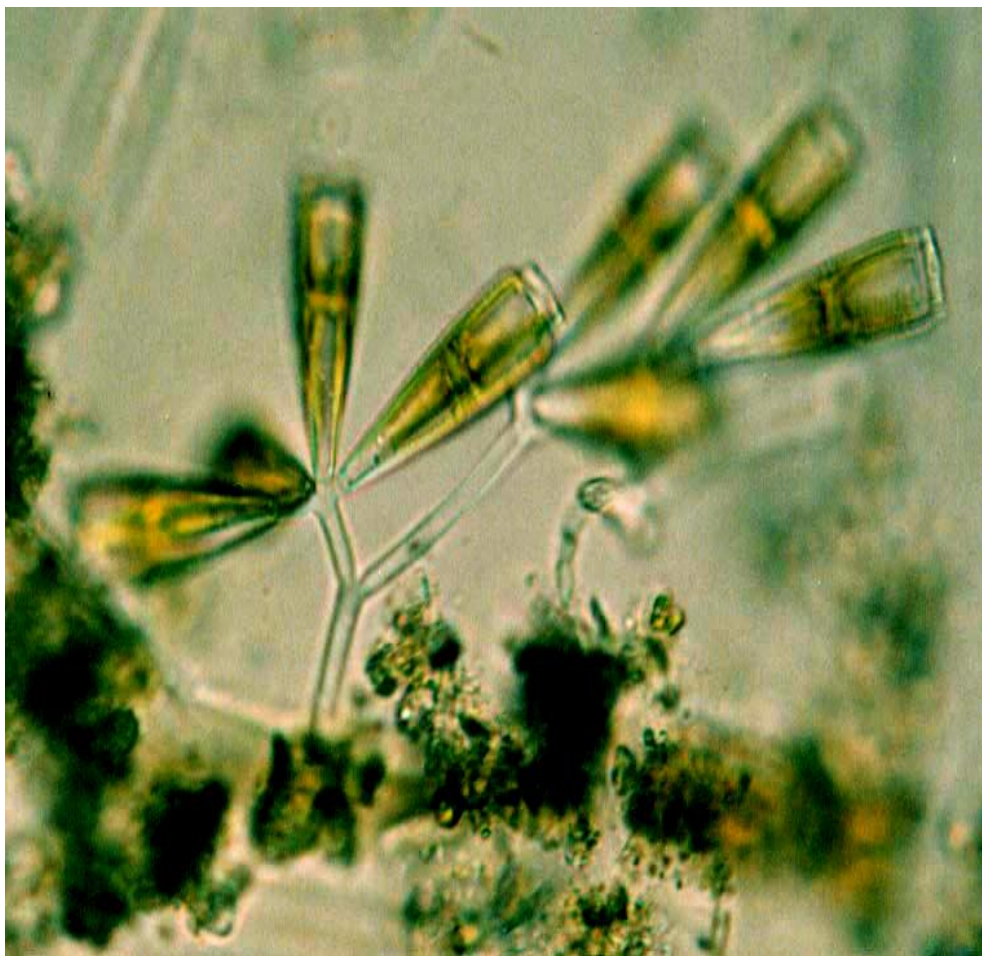
- **Gaisma;**
- **Barības vielas**
- **Pastiprinotie turbulencei, pavājinās
saules radiācijas ietekme, traucējot
perifitona attīstību**

- **Visaugstākā perifitona aktivitāte – uz akmeņainām, klinšainām virsmām**
- **Kaļķakmens un smilšainas virsmas - neproduktīvas**

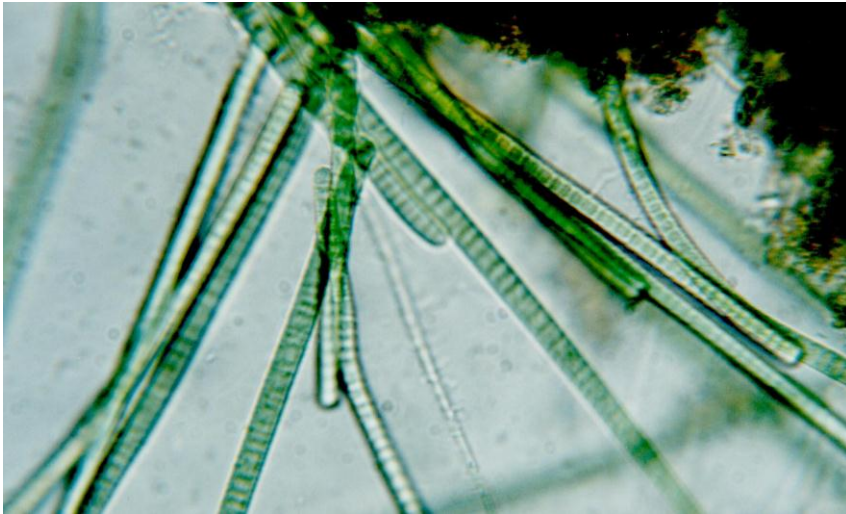

- **Straujās upēs perifitonu veido kramaļģes, kuras piestiprinājušās pie substrāta ar želejveida stiebriem, matiem līdzīgie zaļāļģu apaugumi**

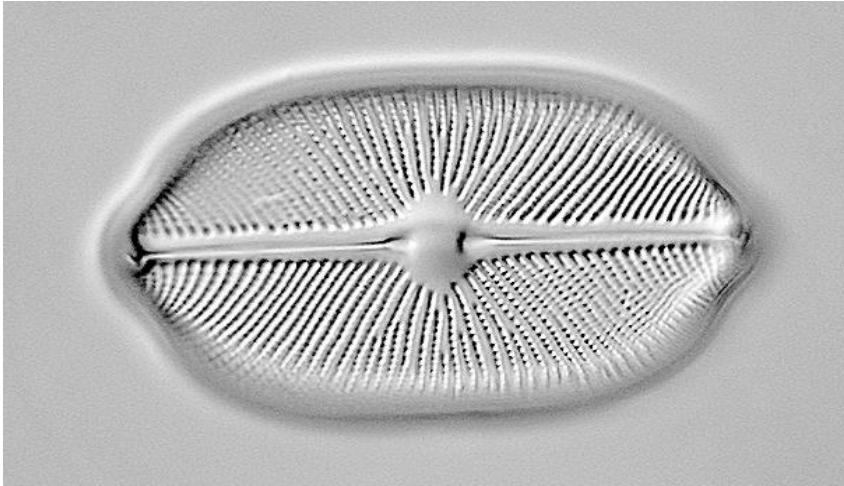
Lēnās upēs ar smilšainu grunti:

- Smilšu substrātu klāj pavedienveidīgās zilaļģes *Oscillatoria* spp.,
- Kramaļģes *Melosira varians*

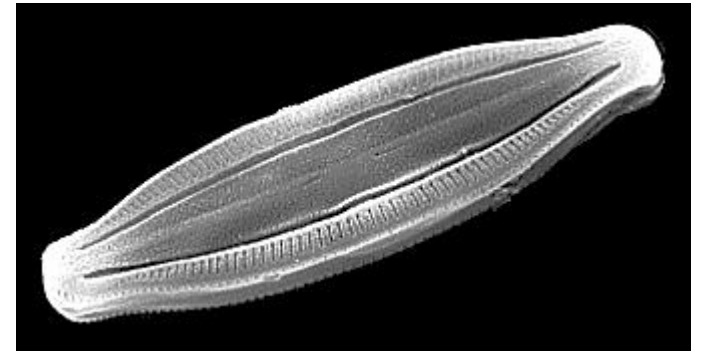
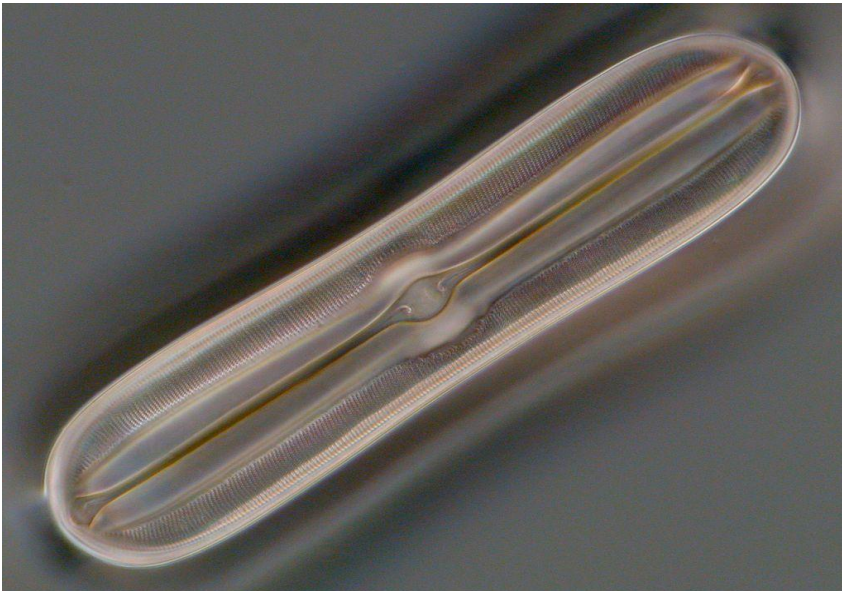

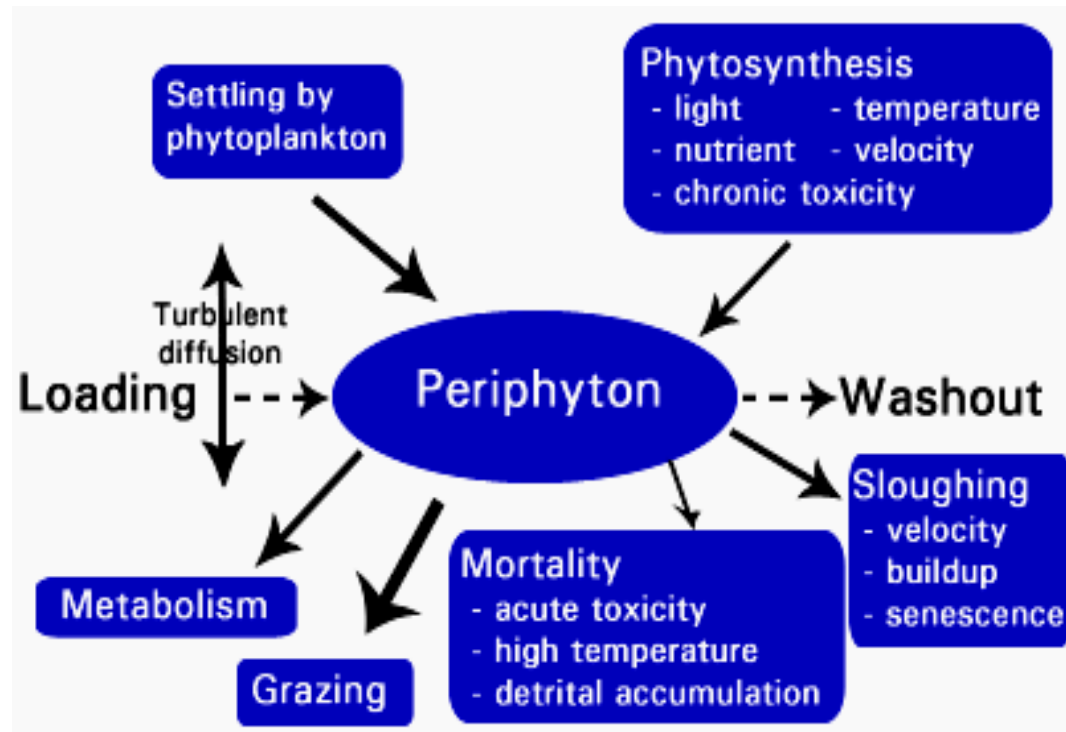
Perifitona augšanu ietekmē:

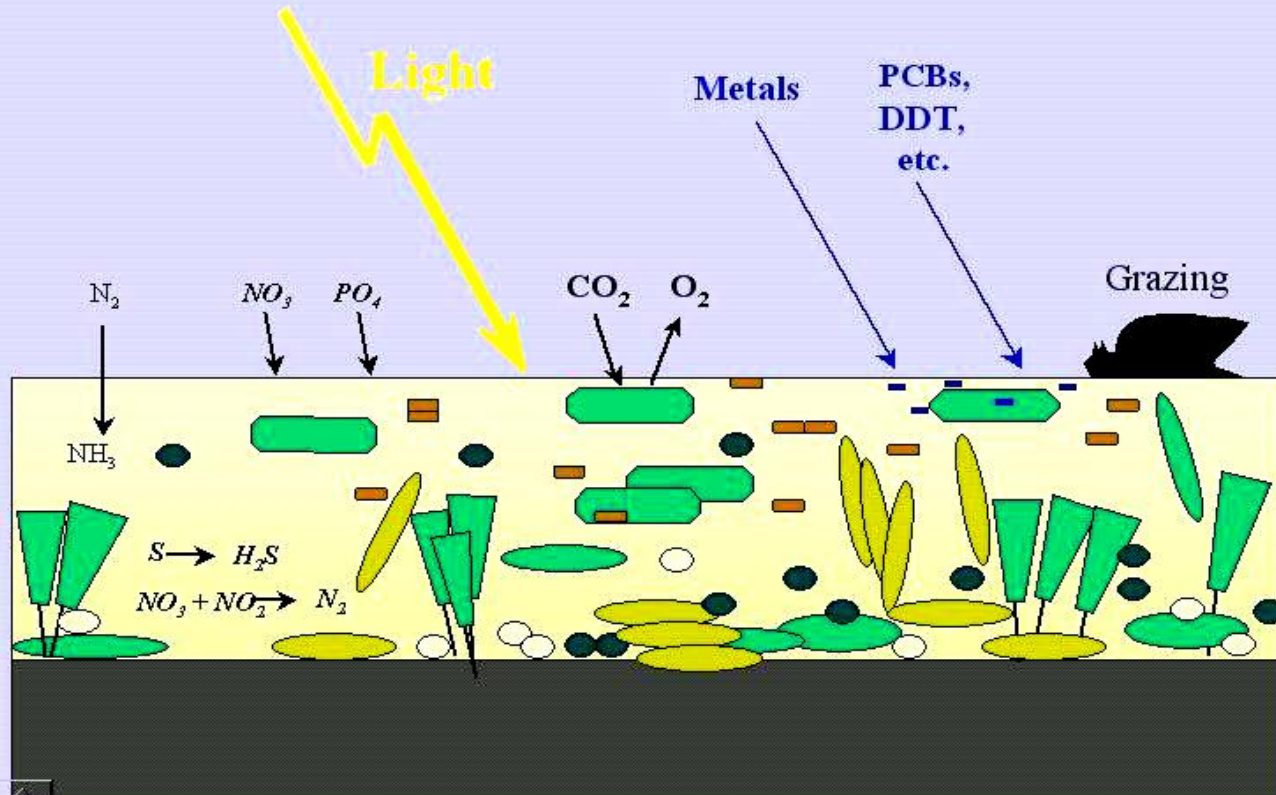
- Straumes ātrums;
- Viļņu darbība;
- Ūdens cirkulācija;

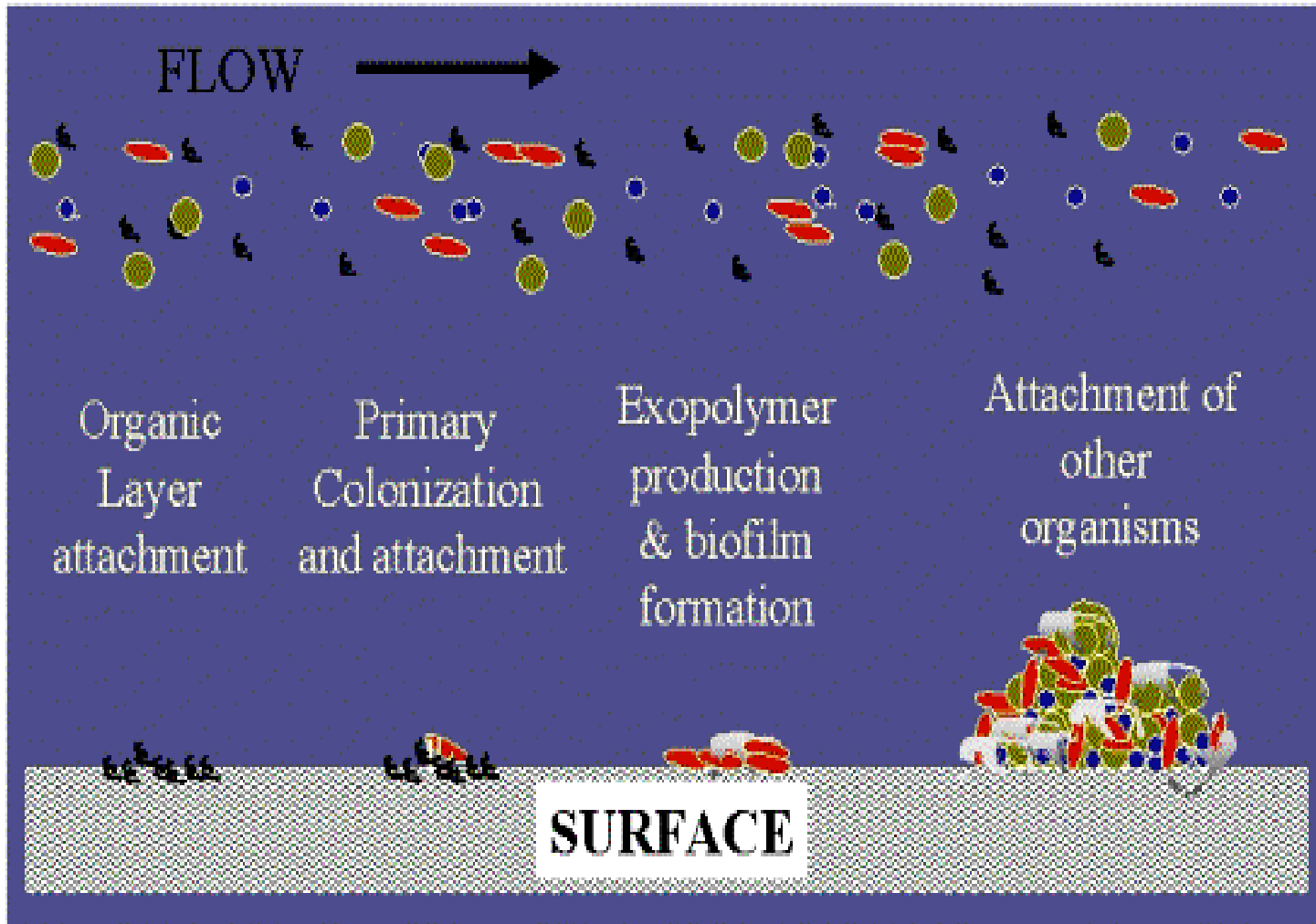

Perifitona īpatnības

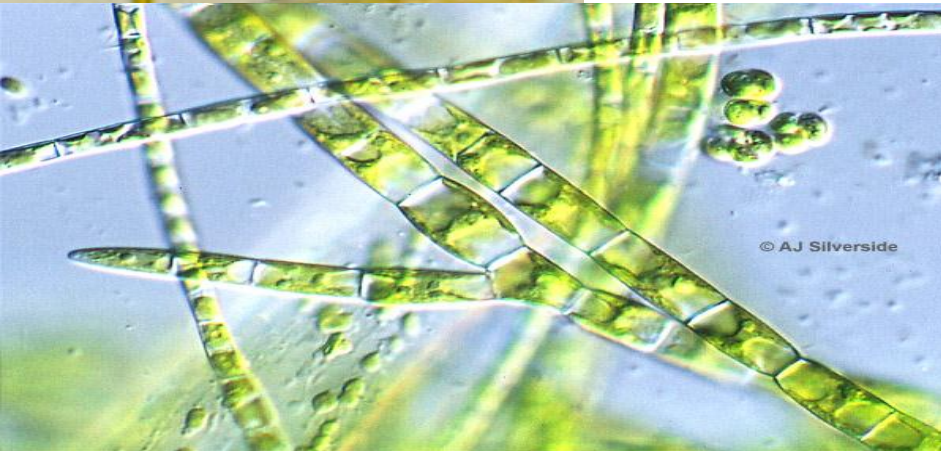
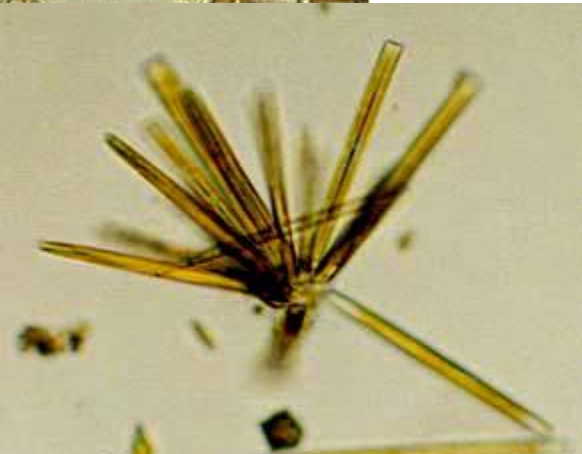

Periphyton Processes

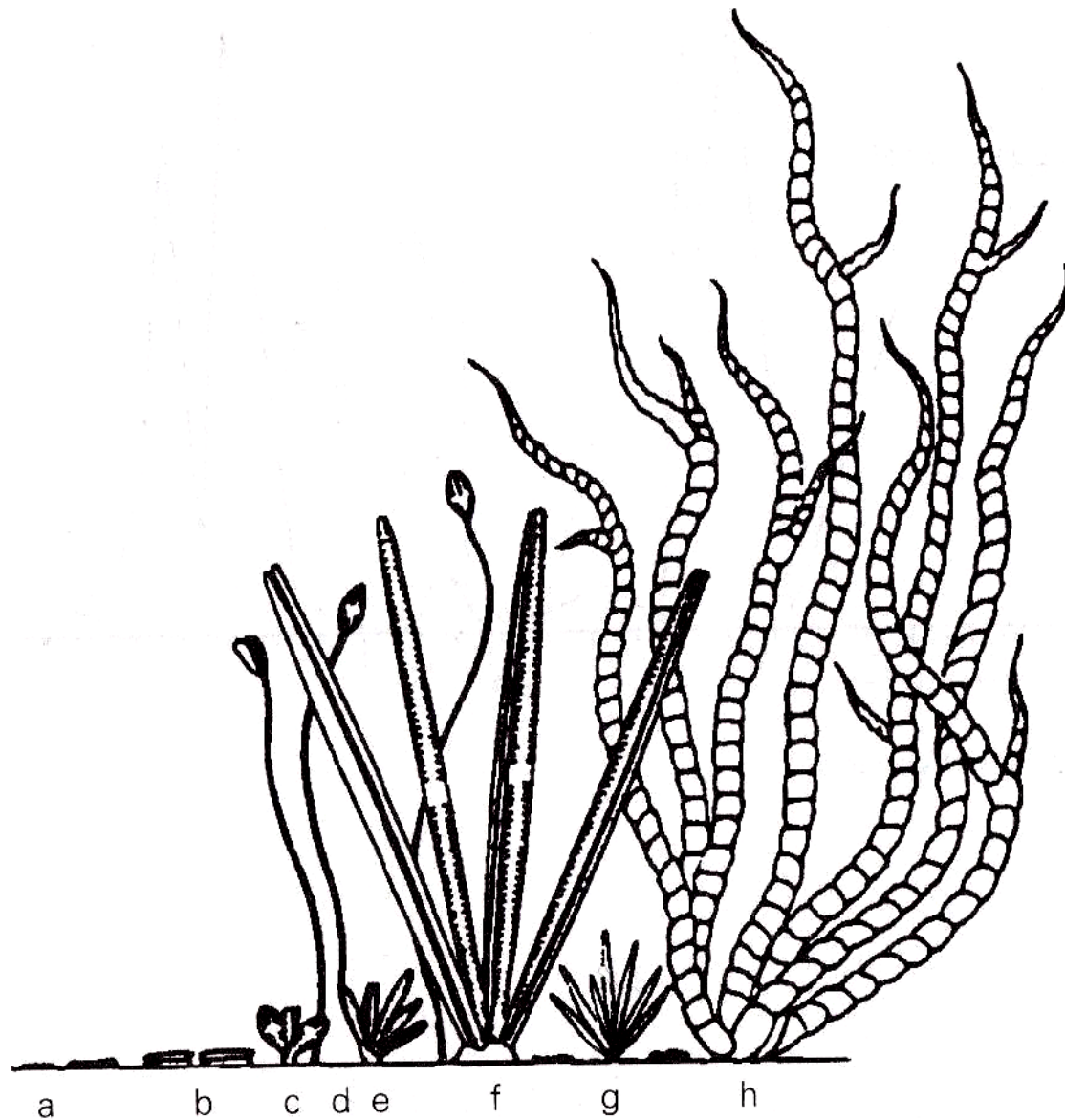

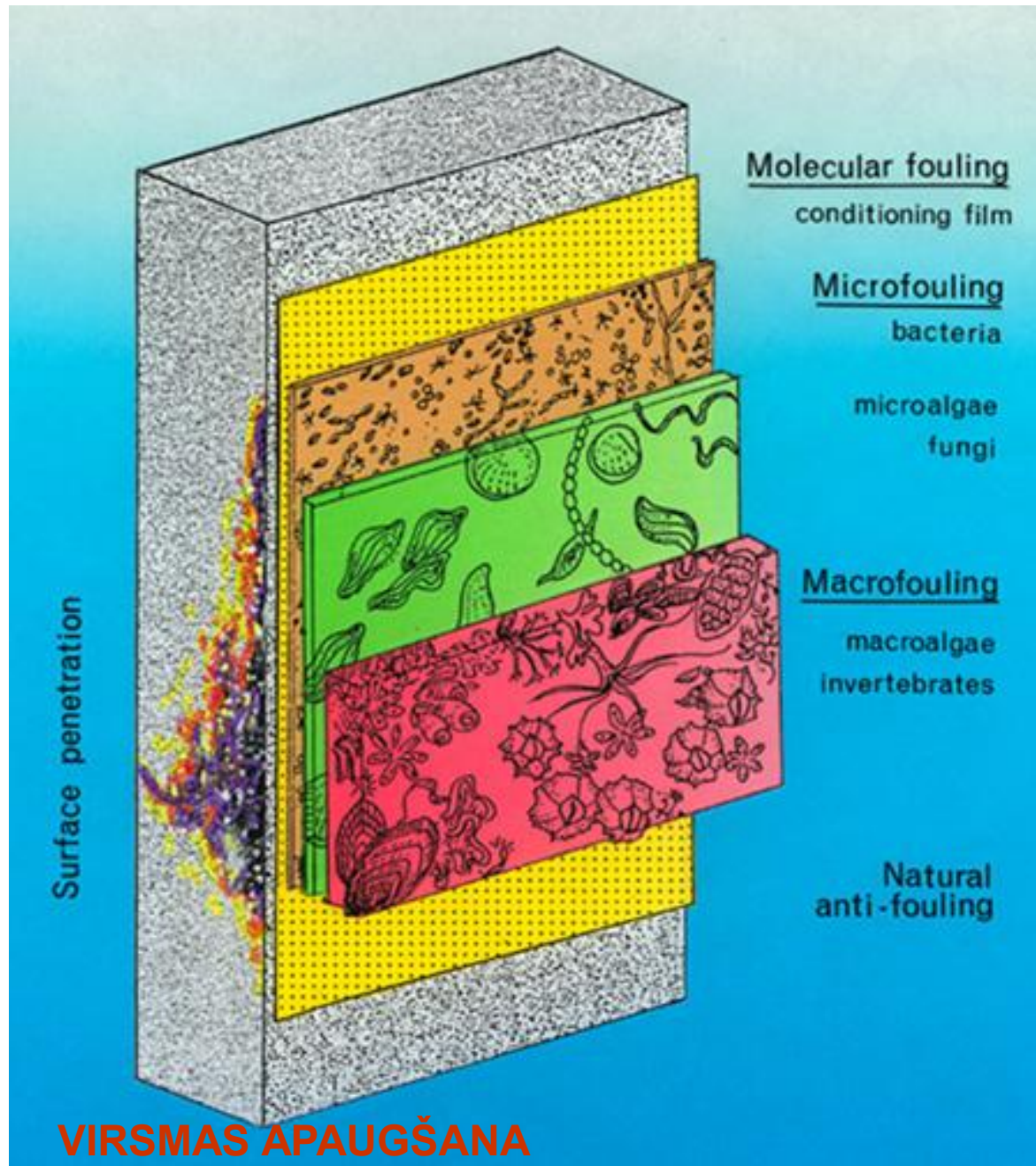
Āpaugšanas sukcesija:

- Āpaugšana sākās ar baktērijām, kuras kolonizē jauno substrātu;
- Tad – laiviņveida mazās kramaļģes (diatomejas);
- Tad – lielās kramaļģes (Synedra);
- Tad – Pavedienveida zaļģes (Stigeoclonium, Cladophora)

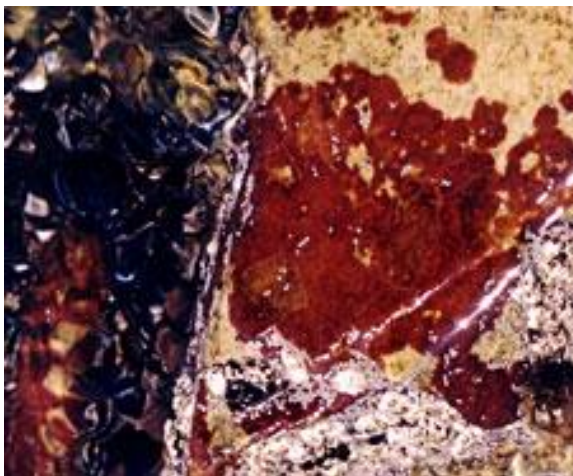
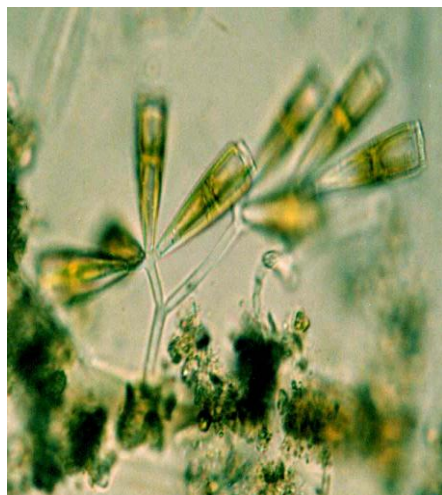
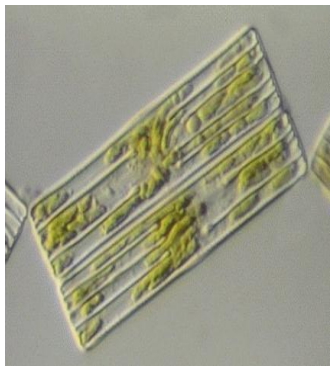
FIGURE 12-22. An idealized succession of periphyton

VIRSMAS APAUGŠANA

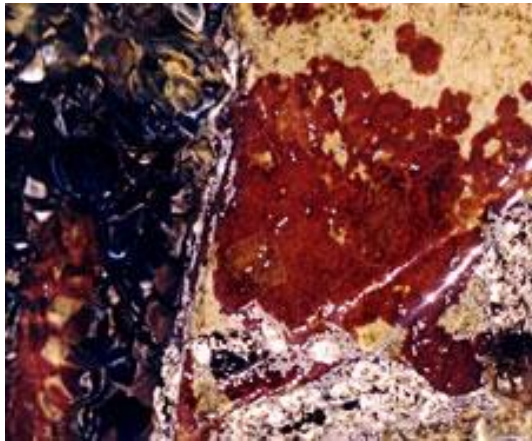
- Ap noteiktu vecumu sasniegušām izveidojas **“iztukšošanās zona”**, **kur uzkrājas** **metabolisma produkti**, **kas traucē šūnu dzīvības procesus**;
- Līdz ar to būtiska nozīme ūdens plūsmai, kas vājina šīs zonas ietekmi, aiznesot metabolisma produktus!

- Daļu perifitona visvairāk ietekmē skābekļa saturs un tā fluktuācijas;
- Mērenā un straujā ūdens plūsmā aug **tikai** tās kramaļģes, kuras piestiprinājušās pie substrāta ar želejveida spilventiņiem vai ar stiebrīņiem un sārtaļģes.

- **Ūdens kustība ietekmē skābekļa, Ogleņskābās gāzes, u.c. Šķīdību;**
- **Maina temperatūru**
- **Ūdens dzidrību, kas ietekmē perifītisko organismu spēju piestiprināties..**

- **Ūdens viļņošanās ezeros un pārmērīgs straumes ātrums upēs traucē perifitona augšanu;**
- **Kaut gan daļa aļģu sugas (*Hildenbrandia rivularis*, *Batrachospermum* spp.) dod priekšroku straumei**

- **“Nokasīšanas” vai “noskrāpēšanas” efekts;**
- **Pret ūdens plūsmas darbību jūtīgi mazie akmeņi, kuri tiek velti pa upes gultni un līdz ar to zaudē perifitona audzes!**

- **Ūdens ķīmiskais sastāvs nomāc perifitona sugu attīstību:**
- **Kalcijam ir nozīme perifitona vides stabila skābuma līmeņa saglabāšanā;**
- **Kalcijs neļauj toksiskām vielām iedarboties uz dzīvjiem organismiem un neitralizēt sērskābi, kas iekļuvusi ūdenstilpē ar “skābajiem nokrišņiem”**

Neliela metālu jonu konc. var pārveidot perifitona cenozes struktūru:

- Veicināt zilaļģu augšanu cenozē dominējošo kramaļģu vietā;**
- Metāli, vai to joni var būt toksiski dažādām perifitona grupām;**
- Kramaļģes ir daudz jutīgākas pret metālu joniem nekā zilaļģes**

Perifitona trofiskā struktūra

- **Raksturīga perifitonā ietilpstošo augu un dzīvnieku valsts pārstāvju aktīva mijiedarbība:**
- **Autotrofie organismi – fotosintezējošās un hemosintezējošās aļģes ir barība heterotrofajiem organismiem – makrokonsumentiem (vienšūņi, sūkļi, sūneņi, moluski, airkāju vēzīši, mazzaru tārpi;**
- **Reducenti – baktērijas, aktinomicētes, sēnes.**

Perifitona nozīme pašattīrīšanās procesos:

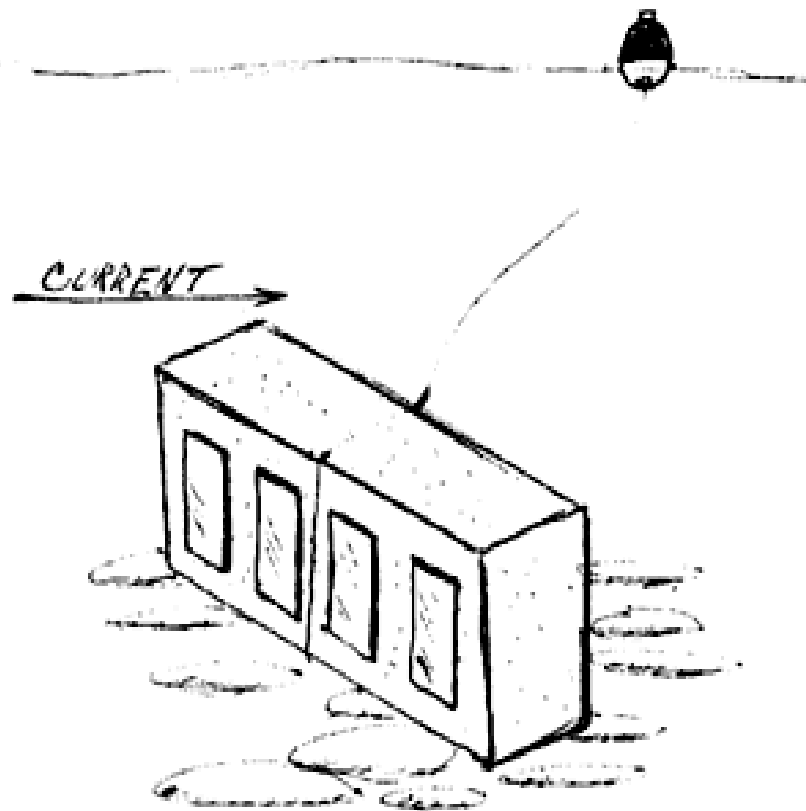
Pašattīrīšanos veic:

- **Aļģes (galvenās skābekļa izdalītājas)**
- **Mikroorganismi;**
- **Vicaiņi;**
- **Infuzorijas;**
- **Mazsaru tārpi;**
- **Trīsuļodu kāpuri;**
- **U.c. bezmugurkaulnieki**

Perifitons – vides stāvokļa indikators

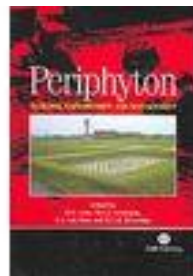
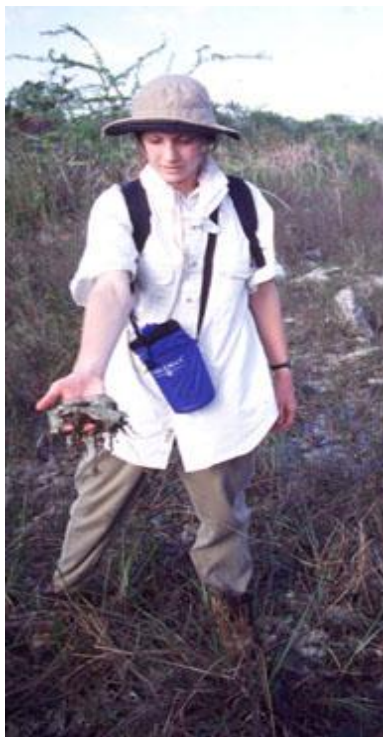
- Piesārņojumu nosaka ar perifitona cenozes sugu un trofiskās struktūras analīzi:
- Piesārņojums var izspiest no perifitona cenozes tolerantākās hidrobiontu formas – līdz ar to samazinot biocenozē dzīvojošo organismu bioloģisko daudzveidību!!! (indeksi)
- Pēc perifitona sugu sastāva konkrētā ūdenstilpē ir iespējams noteikt tās bioloģisko daudzveidību, produktivitāti un ūdens kvalitāti.

Paraugu ievākšanas iekārta

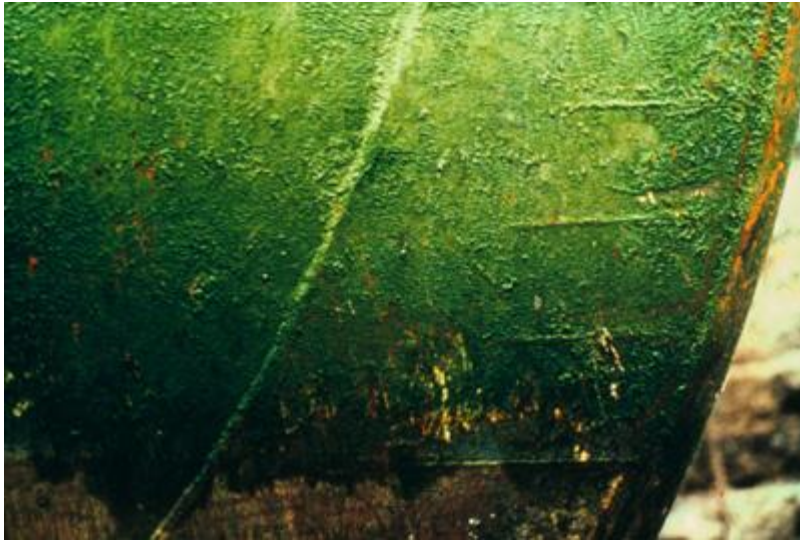
from "Homemade sampling Equipment" by Tennessee Valley Authority.

Perifitona ievākšana

Problēmas, ko izsauc perifitona savairošanās:

- Kuģu apaugšana;
- Ūdenstilpes aizaugšana, līdz ar to straumes ātruma samazināšanās;
- Vides stāvokļa pasliktināšanās atmirstot perifitonam.....
.....

Kuĝu apaugšana

